

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฟื้นฟูสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผู้วิจัยได้สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฟื้นฟูสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการฟื้นฟูสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สรุปผล

การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีจำนวนหน่วยงานจัดการเรียนการสอนเทียบเท่าคณะ 5 - 10 คณะวิชา (ร้อยละ 48.7) มีจำนวน

นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีรวมทุกชั้นปี น้อยกว่า 5,000 คน (ร้อยละ 32.7) และมีจำนวน นิสิตนักศึกษาที่พ้นสภาพโดยเฉลี่ยต่อปี น้อยกว่า 500 คน (ร้อยละ 74.3) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2.1 ข้อมูลทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการพ้นสภาพของนิสิต นักศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 73.5) โดยมีสาเหตุมาจากการมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (ร้อยละ 28.5) และมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 62.8) ตามลำดับ

2.2 เกณฑ์การจำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษิต่ำ ดังนี้

2.3.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีเกณฑ์ จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษิต่ำ พบว่า ส่วนใหญ่กำหนดเกณฑ์แตกต่างกันตามบริบทและกฎระเบียบของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

2.3.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีเกณฑ์ จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษิต่ำ คือ

- 1) มีการกำหนดเกณฑ์แตกต่างกันตามบริบทและกฎระเบียบของแต่ละ สถาบันอุดมศึกษา
- 2) เมื่อเรียนครบ 1 ปี หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.60 จะพ้นสภาพ และเมื่อเรียนปี 2 ขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.80 จะพ้นสภาพ
- 3) เมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 30-59 หน่วยกิต หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะพ้นสภาพ และเมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 60 หน่วยกิตขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 จะพ้นสภาพ

4) ไม่มีการจำแนกสภาพนักศึกษา

2.3.3 สถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีเกณฑ์จำแนกสภาพนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษิต่ำ ดังนี้

- 1) มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 จะมีสถานะรอพินิจ ทั้งนี้ หากมี คะแนนเฉลี่ยสะสมมากกว่าหรือเท่ากับ 2.00 จะมีสถานะปกติ

2) หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะพ้นสภาพ (ยกเว้นภาคแรก)
หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 สองภาคเรียนติดต่อกันจะพ้นสภาพ (ยกเว้นภาคฤดูร้อน
ไม่นับรวม) และหากเรียนเกินหลักสูตร 4 ปี สามารถเรียนได้ 8 ปี

3) ไม่มีการจำแนกสภาพนักศึกษา

2.3 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการ
อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2.3.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีวิธีการ
หรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี
คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการและพัฒนาคุณภาพชีวิต การปรับตัว การใช้ชีวิตในสังคม
การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำ และรับฟังปัญหาของนิสิตนักศึกษา มีการแจ้งข้อมูลการเรียนของ
นิสิตนักศึกษาให้คณะและคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อทราบและพิจารณากำหนดแนวทางใน
การดำเนินการ มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินการ ทั้งในส่วน
ของนิสิตนักศึกษา อาจารย์และหน่วยงาน และมีการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อสนับสนุนการดำเนินการ
ในระดับของคณะ

2.3.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีวิธีการ
หรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี
คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำและให้คำปรึกษา สามารถผ่อนผันค่าเล่าเรียนในแต่ละภาค
เรียนได้ (ชำระเป็นงวด ๆ ได้) และมีทุนการศึกษาให้นักศึกษา (ทุน กยศ. ทุนภาคใต้ ทุนคนพิการ
ทุนให้เปล่าของมหาวิทยาลัย และทุนจากหน่วยงานต่าง ๆ)

2.3.3 สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวิธีการหรือการ
ดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ
มีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยดูแลและให้คำปรึกษา จัดหางานให้ทำระหว่างเรียน/หารายได้ระหว่างเรียน
มีทุนการศึกษา/ทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีการผ่อนชำระค่าเล่าเรียน ให้ความรู้กับนักศึกษา/ปฐมนิเทศ
ฝ่ายทะเบียนส่งจดหมายแจ้งเตือนนักศึกษาและผู้ปกครอง และมีการสอนวิชาปรับพื้นฐาน เช่น
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือภาษาอังกฤษ และทำสื่อการสอนออนไลน์ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทบทวน

ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่จะมีวิธีการหรือการดำเนินการ
เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและ
ดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ ควรพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาในการดูแล
นิสิตนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษาแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการผันสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

3.1 ข้อมูลทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่มีระบบการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือนิสิตนักศึกษที่มีความเสี่ยงต่อการผันสภาพ (ร้อยละ 58.4)

3.2 แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการผันสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

3.2.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีระบบการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีการแจ้งผลการเรียนผ่านระบบสารสนเทศ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา คณะจะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการติดตามดูแลนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาจะทราบและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีกระบวนการจัดส่งและแจ้งผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาไปยังผู้ปกครอง มีการแจ้งผลการเรียนไปยังอาจารย์ที่ปรึกษา และมีการกำกับติดตามการดำเนินการจากผู้บริหาร

3.2.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลมีระบบการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่กับระบบอาจารย์ที่ปรึกษา การจัดพิมพ์ใบแสดงผลการเรียนเพื่อส่งให้ผู้ปกครอง และนักศึกษาสามารถดูผลการเรียนออนไลน์ผ่านระบบ

3.2.3 สถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีระบบการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามและดูแลนักศึกษา มีการแจ้งเตือนผ่านระบบสารสนเทศทะเบียน และมีระบบสารสนเทศที่สามารถแจ้งหรือส่งผลการเรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษา

ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่จะมีกระบวนการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ ควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษา

4. ความคิดเห็นอื่น ๆ

4.1 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการผันสภาพหรือออกกลางคันของนิสิตนักศึกษา

4.1.1 จุดเด่น

- 1) จุดเด่นของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) คือ มีกระบวนการให้คำปรึกษาและแนะนำนิสิตนักศึกษา
- 2) จุดเด่นของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา และมีระบบสารสนเทศที่สามารถตรวจสอบผลการเรียนได้
- 3) จุดเด่นของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ มีระบบระบบอาจารย์ที่ปรึกษา/มีการให้คำปรึกษา และมหาวิทยาลัยขนาดเล็กสามารถดูแลได้ทั่วถึง เข้าถึงตัวนักศึกษาทุกคน

4.1.2 จุดด้อย

- 1) จุดด้อยของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) คือ คณะหน่วยงานอยู่ในช่วงการดำเนินการจึงยังไม่เห็นผลปรากฏชัด ยังขาดระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินการ ระบบการให้คำปรึกษาและแนะนำนิสิตนักศึกษายังไม่ดีเท่าที่ควร นิสิตนักศึกษาไม่ติดต่อหรือไม่เข้าเรียน และสถาบันอุดมศึกษาขาดการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการติดตามผลการดำเนินการ
- 2) จุดด้อยของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คือ นักศึกษาบางคนไม่ติดต่อ ไม่กล้าเข้าพบ ไม่สนใจ หรือไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริง
- 3) จุดด้อยของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ นักศึกษาไม่ให้ความสำคัญ ไม่เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา หรือขาดการติดต่อ

4.2 แนวทางการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษา

4.2.1 จุดเด่น

- 1) จุดเด่นของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) คือ อาจารย์ที่ปรึกษามีความใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษา
- 2) จุดเด่นของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คือ มีระบบแจ้งเตือนสถานะผ่านระบบบริการการศึกษาหรือระบบทะเบียนกลางส่งผลให้นักศึกษาสามารถทราบผลการเรียนหรือข้อมูลด้วยตนเอง อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถดูผลการเรียนของนักศึกษาในที่ปรึกษาได้ทุกคน และมีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา
- 3) จุดเด่นของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ นักศึกษามีจำนวนน้อย อาจารย์ที่ปรึกษาจึงสามารถดูแลได้ทั่วถึง มีการแจ้งเตือนผ่านระบบสารสนเทศทะเบียนที่สามารถเข้าดูผลการเรียนได้ตลอดเวลาและเป็นปัจจุบัน อาจารย์ที่ปรึกษานัดพบนักศึกษาเป็นประจำ และต่อเนื่อง มีการตรวจสอบผลการเรียนของนักศึกษาทุกภาคเรียน และเมื่อเจอปัญหาทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ

4.2.2 จุดด้อย

1) จุดด้อยของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) คือ ขาดระบบฐานข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินการ ขาดระบบสารสนเทศในการดำเนินการ ขาดการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการติดตามผลการดำเนินการ และยังไม่มีการเชื่อมโยงระบบการบริหารงานบุคคลกับการส่งผลการศึกษาล่าช้า

2) จุดด้อยของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คือ ไม่มีระบบการติดตามนักศึกษาและติดตามผลการเรียน และนักศึกษาไม่สนใจในการตรวจสอบผลการเรียนของตนเอง

3) จุดด้อยของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ นักศึกษาไม่ติดตามและไม่สนใจผลการเรียนของตนเอง

4.3 ข้อเสนอแนะ

4.3.1 ข้อเสนอแนะของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) คือ มหาวิทยาลัยควรเร่งดำเนินการในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการฟื้นสภาพของนิสิตนักศึกษา ควรทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลนิสิตนักศึกษาที่ฟื้นสภาพกรณีที่ได้ระดับผลการศึกษาเฉลี่ยสะสมต่ำกว่าที่มหาวิทยาลัยกำหนด และควรมีการเชื่อมโยงระบบการขึ้นเงินเดือนกับระบบอื่น ๆ

4.3.2 ข้อเสนอแนะของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรบูรณาการการดำเนินการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหา

4.3.3 ข้อเสนอแนะของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ อาจารย์ที่ปรึกษาควรพบนักศึกษาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อดูแลนักศึกษาให้บอ่ยขึ้นและทันเหตุการณ์ ทั้งนี้ อาจเชิญผู้ปกครองมาเข้าร่วมเพื่อรับทราบและร่วมกันแก้ไขปัญหา และควรมีการวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบในการแก้ไขปัญหาการฟื้นสภาพ

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฟื้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา และดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคต สถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาจะกำหนดให้มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นกลไกที่มีความสำคัญในการดูแล การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำ การให้การช่วยเหลือ หรือกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษา

ในสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษาที่สุด ซึ่งนิสิตนักศึกษา ได้พบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอาจารย์ท่านแรกในช่วงก่อนหรือช่วงเปิดภาคการศึกษา เพื่อให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน การเลือกรายวิชาเรียน การใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย การทำกิจกรรม หรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ และสามารถสำเร็จการศึกษา ได้ตามที่หลักสูตรกำหนดต่อไป และอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่สามารถเข้าถึงนิสิตนักศึกษาได้ อย่างใกล้ชิดและสามารถทราบพฤติกรรม ความสนใจ การเรียน หรือผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา

ในที่ปรึกษาแต่ละคนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่ มีทิศทางเป็นไปในแนวเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของกิตติพันธ์ บุญโตสิทธะกุล (2558 : 31 - 32) ได้ศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการแก้ไขครูผู้สอนควรเอาใจใส่ ให้ความเป็นกันเองและติดตามนักศึกษาที่มีความเสี่ยง เช่น ขาดเรียนบ่อย หรือมีผลการเรียนต่ำ

พร้อมการประสานกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และสอดแทรก การสร้างจิตสำนึกให้นักศึกษารักและผูกพันกับอาจารย์และมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความรักและผูกพัน กับองค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาของวลัญชพร ชวโรส (2560 : 96 - 98) ได้ศึกษาปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการลงทะเบียนเรียนและการฟื้นฟูสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อ การฟื้นฟูสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า

แนวทางการพัฒนาการลงทะเบียนเรียนและการฟื้นฟูสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการฟื้นฟูสภาพ การเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ช่วยเหลือและแนะนำนิสิตในการลงทะเบียนเรียนและการฟื้นฟูสภาพของนิสิต สอดคล้องกับการศึกษา ของสวัสดิ์ วิชระโกชน์ (2561 : 113 - 115) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาการฟื้นฟูสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า มหาวิทยาลัย มหาสารคามควรพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรม และมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน และกำหนดระบบกลไกการให้คำปรึกษาและติดตามผลการเรียน ของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการฟื้นฟูสภาพการเป็นนิสิต เพื่อให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน

และสอดคล้องกับ Meyer, Jasmin และ Strauß, Susanne (2019 : 443 - 456) ได้ศึกษา อิทธิพลขององค์ประกอบทางเพศต่อการศึกษากการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา การรวม แบบจำลองคลาสสิกของ Tinto สำหรับการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษากับการประเมินชนกลุ่มน้อย

ของ Kanter พบว่า การบูรณาการทางสังคมในแง่ของการติดต่อกับอาจารย์จะเป็นปัจจัยป้องกันสำหรับผู้หญิงและผู้ชายที่มีความผิดปกติทางเพศ ถือเป็นปัจจัยป้องกันที่จะช่วยหยุดยั้งการฟื้นสภาพได้

2. แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการฟื้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและใช้ระบบสารสนเทศในการติดตามและดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาจะดำเนินการควบคู่กับข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลทางการศึกษา ผลการเรียน หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาผ่านระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย (ระบบทะเบียน) ทั้งนี้ คณะหรือหน่วยงานได้พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ดำเนินการดูแล ให้คำปรึกษา หรือติดตามผลการเรียนหรือติดตามนิสิตนักศึกษาในที่ปรึกษา หรือช่องทางอื่น ๆ ที่อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถดำเนินการตามบริบทและความสามารถเฉพาะบุคคล เพื่อให้การดูแลนิสิตนักศึกษามีประสิทธิภาพ ดังนั้น ระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กับการใช้ระบบสารสนเทศ ระบบงานทะเบียน หรือระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาเพื่อใช้เป็นช่องทางในการติดตามนิสิตนักศึกษาต่อไป ทั้งนี้ การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีทิศทางเป็นไปในแนวเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของกิตติพันธ์ บุญโตสิตระกุล (2558 : 31 - 32) ได้ศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการแก้ไขครูผู้สอนควรเอาใจใส่ให้ความเป็นกันเองและติดตามนักศึกษาที่มีความเสี่ยง เช่น ขาดเรียนบ่อย หรือมีผลการเรียนต่ำ พร้อมการประสานกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และสอดแทรกการสร้างจิตสำนึกให้นักศึกษารักและผูกพันกับอาจารย์และมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความรักและผูกพันกับองค์กร สอดคล้องกับการศึกษาของสวัสดี วิชระโกชน์ (2561 : 113 - 115) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการฟื้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า มหาวิทยาลัยมหาสารคามควรพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมและมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน และมีกระบวนการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือนิตินิสิตอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฟื้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมหาวิทยาลัยควรกำหนดระบบกลไกการให้คำปรึกษาและติดตามผลการเรียนของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการฟื้นสภาพการเป็นนิสิต เพื่อให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน มีการแจ้งข้อมูลและรายชื่อ นิสิตที่คาดว่าจะฟื้นสภาพการเป็นนิสิตไปยังคณะ และหน่วยงาน เพื่อดำเนินการติดตามนิสิต กำหนดช่องทางในการตรวจสอบข้อมูลผลการเรียนของนิสิตผ่านระบบบริการการศึกษา โดยผู้ปกครองสามารถ

แจ้งความประสงค์การเข้าสู่ระบบมายังมหาวิทยาลัยเป็นรายบุคคล มีการแจ้งสถานะการฟื้นฟูสภาพ การเป็นนิสิต การลาพักการเรียน และการลาออก ไปยังผู้ปกครองเพื่อรับทราบและหาแนวทางดูแล นิสิตร่วมกับมหาวิทยาลัย จัดทำข้อมูลการถาม – ตอบปัญหาหรือการดำเนินการในเรื่องวิชาการ ผ่านระบบบริการการศึกษาสำหรับนิสิต และมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการจัดเก็บหมายเลขโทรศัพท์ ของนิสิตที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้คณะ หน่วยงาน หรือผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้ และสอดคล้อง กับ Okagbare, Abel G. (2015 : Abstract-A) ได้ศึกษามุมมองของผู้บริหารสถานศึกษาและ นักการศึกษาเกี่ยวกับอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน ผลของการวิจัยพบว่าการกำกับติดตามถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการคงอยู่เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฟื้นฟูสภาพและการติดตาม ผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คือ มีระบบอาจารย์ ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา และดูแลนิสิตนักศึกษา และการใช้ระบบสารสนเทศในการติดตาม และดูแลนิสิตนักศึกษา ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำ ผลการวิจัยไปดำเนินการ ดังนี้

1.1 มหาวิทยาลัยควรพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นรูปธรรม มีมาตรฐาน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล วิธีการ และกระบวนการที่เป็นประโยชน์ระหว่างหน่วยงานที่จัดการเรียน การสอนระดับปริญญาตรี เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีดำเนินการและสามารถให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ หรือแก้ไขปัญหาด้านการเรียนและการฟื้นฟูสภาพให้กับนิสิต

1.2 มหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายเพื่อให้หน่วยงานระดับคณะที่จัดการเรียน การสอนในระดับปริญญาตรี ได้กำหนดแนวทางในการติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษานิสิต ที่มีความเสี่ยงต่อการฟื้นฟูสภาพการเป็นนิสิต

1.3 กองทะเบียนและประมวลผล ควรจัดทำข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานระดับคณะในการติดตาม ผลการเรียนรู้หรือให้คำปรึกษานิสิต

1.4 อาจารย์ที่ปรึกษาควรพัฒนาระบบกลไกหรือวิธีการในการติดตามผลการเรียน ของนิสิตในที่ปรึกษาและให้คำแนะนำนิสิตโดยตรงหรือผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือช่องทาง อื่น ๆ เพื่อให้นิสิตสามารถศึกษาเล่าเรียนอยู่ในระบบและสำเร็จการศึกษาได้ตามที่หลักสูตรกำหนด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการตามแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิต โดยการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและพัฒนาระบบสารสนเทศในการดูแลและให้คำแนะนำหรือคำปรึกษานิสิต ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการมีข้อมูลที่สามารถตอบโจทย์ให้กับมหาวิทยาลัยได้อย่างแท้จริงและการดำเนินการมีประสิทธิภาพ ควรมีการศึกษาหรือวิจัย ดังนี้

2.1 ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลการเรียน อัตราการคงอยู่ และอัตราการพ้นสภาพการเป็นนิสิตของนิสิตทุกระดับและทุกระบบการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผน การบริหาร และการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัย

2.2 ควรพัฒนาระบบกลไกและระบบสารสนเทศในการติดตามผลการเรียน และการให้คำปรึกษานิสิตระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต